

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT

DATUM FÖR MÖTET

2024-11-06

TID

09:15 – 15:30

PLATS

Ärkebiskopsgården, Uppsala

§ 151

KAE 2024-0006

Kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt 2025

Beslut

Arbetsutskottet **beslutade**

att ur den nationella ramen för 2025 fördela 3 152 037 kronor i kyrkoantikvarisk ersättning till fyra nationella kunskapsutvecklingsprojekt och av kvarstående medel från den nationella ramen för 2024 fördela 391 174 kronor till ett nationellt kunskapsutvecklingsprojekt, enligt **prot.bil. 1**

att fastställa utökade villkor för de nationella kunskapsutvecklingsprojekten enligt **prot.bil. 2**

att delegera till generalsekreteraren att vid behov – i enlighet med villkor 25 i de av kyrkostyrelsen fastställda villkoren för kyrkoantikvarisk ersättning – för redan beviljade nationella projekt, bevilja förlängd dispositionstid, tilläggsanslag och omfördela nationella projekt mellan ramår för att optimera förbrukningen.

Ärendebeskrivning

Arbetsutskottet beslutade 23–24 oktober 2019 (§ 172) att för varje ramår fördela 1 procent av den kyrkoantikvariska ersättningen till den nationella ramen under fördelningsperioden 2021–2025. I *Nationellt program för kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet* formuleras Svenska kyrkans mål för en strategisk, långsiktig, vetenskapligt grundad kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvsområdet. Programmet tar fasta på målsättningen att utveckla kunskap som är nödvändig för en långsiktigt hållbar kulturarvsförvaltning.

Arbetsutskottet fick information om utlysning, beredning, beslutsförslag och motivering i fråga om fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt 2025, inklusive förslag på fördelning av kvarstående medel från den nationella ramen för 2024. Vidare föreslogs i likhet med tidigare år att den fortsatta avtalsprocessen ska effektiviseras genom att arbetsutskottet – i enlighet med villkor 24 i de av kyrkostyrelsen fastställda villkoren för kyrkoantikvarisk ersättning – fastställer utökade villkor för de nationella projekten. Slutligen föreslogs att arbetsutskottet delegerar till generalsekreteraren att med stöd av villkor 25 bevilja förlängd dispositionstid, tilläggsanslag och att omfördela nationella projekt mellan ramår.

Arbetsutskottet diskuterade förslagen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt ramår 2025

Projektnamn	För-studie	Nytt projekt	Kunskaps utv-område	Total-kostnad (tkr)	sökt KAE (tkr)	Förslag till beslut ramår 2025	Förslag till beslut ramår 2024	Ersättnings-nivå
Mögelrisk i ett förändrat klimat: kartläggning och förebyggande åtgärder		x	3	1 518 891	1 108 790	1 108 790		73%
Taktjära - pansarskikt av furutjära för trätak		x	2	3 585 910	1 434 364	1 434 364		75%
Utrymning genom inåtgående dörrar i det kyrkliga kulturarvet		x	1	348 818	188 818	188 818		54%
Kyrkstallar - en första anhalt inför gudstjänsten		x	1	560 086	420 065	420 065		75%
Medeltida måleri på arkitekturbundet trä under perioden 1100–1350. Kartläggning		x	2	651 959	391 174		391 174	60%
Samisk historia i Ovikens kyrka och Vallbo kapell-konstutförande tolkat av nutida samiska konst och musikutövare		x	1	475 908	399 762			0%
Kyrkan i medeltiden		x	4	356 300	199 528			0%
I domkyrkans skugga - Helga trefaldighetskyrkan i Uppsala	x		1	154 879	106 915			0%
Informationsspridning för kyrkliga kulturarvet		x	4	1 948 632	779 449			0%
				9 601 383	5 028 865	3 152 037	391 174	

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Utökade villkor för nationella kunskapsutvecklingsprojekt finansierade med kyrkoantikvarisk ersättning			KAE 2024-0006
FASTSTÄLLT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Kyrkostyrelsens arbetsutskott	6 november 2024	Villkor	Slutlig

Utökade villkor för nationella kunskapsutvecklingsprojekt finansierade med kyrkoantikvarisk ersättning

Dessa utökade villkor fastställdes av kyrkostyrelsens arbetsutskott den 6 november 2024 i samband med beslut om finansiering av nationella kunskapsutvecklingsprojekt med kyrkoantikvarisk ersättning. De utökade villkoren gäller, utöver *Villkor för kyrkoantikvarisk ersättning 2.0*, för samtliga nationella kunskapsutvecklingsprojekt som beviljades medel.

Efter kyrkostyrelsens beslut om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt underrättas projektens huvudsökande om beslutet. För projekt som beviljas kyrkoantikvarisk ersättning medföljer ett beslutskontrakt som upprättas mellan Trossamfundet Svenska kyrkan (Trossamfundet) och den projektansvariga medelsförvaltaren (nedan kallad medelsförvaltaren). Till beslutskontraktet bifogas bilagor, däribland dessa utökade villkor.

Definitioner av begrepp i dokumentet

<i>Huvudsökande</i>	<i>Juridisk person som står som ansvarig för en ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning för ett nationellt kunskapsutvecklingsprojekt.</i>
<i>Medelsförvaltare</i>	<i>Den huvudsökande är mottagare och förvaltare av de medel som beviljas projektet.</i>
<i>Projektansvarig</i>	<i>Den huvudsökande är medelsförvaltare och ansvarig för projektets genomförande.</i>
<i>Projektleddare</i>	<i>Ansvarig person för projektet hos projektansvarig medelsförvaltare som finns angiven i projektets ansökan.</i>
<i>Medsökande</i>	<i>Medverkande organisation/aktör i projektet som finns angiven i projektets ansökan.</i>
<i>Projektbeställare</i>	<i>Trossamfundet Svenska kyrkan är den formella beställaren av projektet och kontraktspart i beslutskontraktet.</i>
<i>Projektföljare</i>	<i>Person vid kyrkokansliet som utses att följa projektet av enheten för kulturarvsstöd, kyrkokansliet.</i>
<i>Beslutskontrakt</i>	<i>Det dokument som anger projektets innehåll och ramar samt vad projektet ska resultera i. Beslutskontraktet är bindande mellan parterna och dessa utökade villkor är bifogade beslutskontraktet.</i>

1. Kyrkoantikvarisk ersättning

Den kyrkoantikvariska ersättningen är statens ersättning till Trossamfundet för kulturhistoriskt motiverade kostnader som uppstår i samband med vård och underhåll av de kyrkliga miljöer som skyddas av kulturmiljölagens 4:e kapitel. Användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen regleras genom Kulturmiljölagen 1988:950 4 kap. 16 § och av *Villkor för kyrkoantikvarisk ersättning 2.0* (nedan kallad Villkoren). I *Handbok för arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning 2.0* (nedan kallad Handboken) uttolkas och exemplifieras villkorens fördelning, användning och redovisning.

Villkor och handbok finns att ladda ned på Svenska kyrkans hemsida,
<https://www.svenskakyrkan.se/kunskapsutveckling-kulturarv>.

2. Beslutskontrakt

Beslutskontraktet upprättas i två exemplar mellan medelsförvaltaren och Trossamfundet. Beslutskontraktet ska skrivas under av båda parter och ett exemplar skickas tillbaka till Trossamfundet inom en månad efter att den huvudsökande mottagit beslutet. I beslutskontraktet specificeras hur projektets ansökan och projektbudget ska ligga till grund för projektets genomförande och om det i kyrkostyrelsens beslut finns eventuella ytterligare utökade villkor kring genomförandet.

3. Ansvar

Den huvudsökande organisationen är ansvarig för projektet och är tillika medelsförvaltare. Medelsförvaltaren och projektledaren ansvarar gentemot Trossamfundet för det nationella projektet enligt dessa villkor och upprättat beslutskontrakt.

Medelsförvaltaren och projektledaren är ansvariga för den ekonomiska redovisningen av projektet gentemot Trossamfundet inklusive projektets medfinansiering.

Medelsförvaltaren och projektledaren är ansvariga för att de medsökande uppfyller sina åtaganden enligt projektansökan och projektbudget.

Medelsförvaltarens och projektledarens rättigheter och skyldigheter i förhållande till Trossamfundet får inte överföras på annan utan Trossamfundets medgivande.

4. Projektid

Den kyrkoantikvariska ersättningen ska disponeras i överensstämmelse med projektansökan och projektbudget, samt i enlighet med dessa villkor och upprättat beslutskontrakt.

Ersättningen disponeras under den tid som framgår av upprättat beslutskontrakt.

Om särskilda skäl föreligger kan projektiden eventuellt förlängas med 1 år. För att förlängning ska kunna övervägas ska en skriftlig begäran lämnas in före den 31 oktober under projektets avslutande år.

5. Uppföljning och rapportering

Projektet ska delrapporteras av medelsförvaltaren en gång per halvår. Halvårsrapporten ska vara Trossamfundet tillhanda senast 15 juni och 15 december varje år. En avsedd rapportmall finns att hämta på Svenska kyrkans hemsida, se länk ovan i punkt 1. Rapporten ska innehålla en beskrivning av utfört arbete, de medsökandes medverkan och redogörelse för eventuella avvikelser i förhållande till projektansökan och projektbudget.

Trossamfundet utser en projektföljare från kyrkokansliet som är projektets kontaktperson.

Trossamfundet har rätt att granska projektarbetet och ta del av handlingar som kan lämna upplysningar

om hur arbetet fortskrider. I det fall projektet tillsätter en styrgrupp eller en referensgrupp ska Trossamfundet beredas möjlighet att företrädas med en representant i gruppen.

Projektansvarig medelsförvaltare ska inför projektavslut och slutrekvisition leverera en sammanfattande slutrapport. En avsedd rapportmall finns att hämta på Svenska kyrkans hemsida, se länk ovan i punkt 1. Slutrapporten ska ha inkommit till Trossamfundet innan slutrekvisition kan utbetalas.

6. Ekonomisk slutredovisning

Projektet ska vid slutrekvisition leverera en ekonomisk slutredovisning innehållande en summering av resultat, kostnader och eventuella avvikelser. En avsedd slutredovisningsmall med tillhörande instruktioner finns att hämta på Svenska kyrkans hemsida, se länk ovan i punkt 1.

Slutrekvisition ska göras senast den 30 november under projektets avslutande år enligt rutinen som beskrivs nedan i punkt 7. Vid slutrekvisition ska samtliga kostnader i projektet vara bokförda. Om kostnaderna inte hunnit bokföras måste en skriftlig begäran om förlängning lämnas in senast den 31 oktober.

Vid en förlängning av projektet ska återstående medel rekvireras senast den 30 november under projektets förlängda år. Slutrapporten, enligt ovan i punkt 5, ska ha inlämnats för att slutrekvisitionen ska kunna godkännas.

7. Utbetalning av ersättning

Projektet har möjlighet att göra delrekvisitioner under projektiden.

Varje delrekvisition baseras på de kostnader som vid datumet för rekvisitionen har uppstått i projektet. Av detta belopp kan endast beviljad procentuell ersättningsnivå betalas ut. Ersättningsnivån utgår från projektets totala budget, både den del som finansieras med kyrkoantikvarisk ersättning och de delar som medfinansieras av andra finansiärer genom utomstående medel och/eller nedlagd tid.

I varje rekvisition ska kostnaderna styrkas med underlag, exempelvis utdrag ur huvudbok, fakturakopior eller andra dokument. Kostnader i form av nedlagd tid kan redovisas med timrapporter som undertecknats av arbetsgivaren, där timkostnaderna räknats fram. Kostnader som uppstår hos medfinansiär, i enlighet med projektets budget, skall medsändas vid rekvisition. Medelsförvaltaren ansvarar för att begära in styrkta underlag från medfinansiär.

Ersättningsberättigade åtgärder i ett projekt kan utföras av anställd inom Svenska kyrkan. Nedlagd tid ska styrkas med timrapporter undertecknad av arbetsgivaren. Ett schablonpåslag för indirekta kostnader om maximalt 10 procent får göras. Schablonpåslaget gäller både när lönekostnader tas upp som kostnader och när de avser medfinansiering av ett nationellt projekt.

Ersättningen täcker inte kostnaderna för mervärdesskatt om medelsförvaltaren är momsregistrerad.

Rekvisitioner skickas som en PDF via epost till e-postadress;

kunskapsutveckling.kulturarv@svenskakyrkan.se

Rekvisitionen ska märkas enligt följande:

I fältet *Er referens* anges 119610-2120

På annan plats anges projektets namn, diarienumret FKAE samt referens Christina Persson.

Rekvissionsadress:

Trossamfundet Svenska kyrkan
Fack 95800009
Box 15018
750 15 Uppsala

Betalningsvillkor är 30 dagar netto efter att erhållen rekvisition och underlag har kunnat godkännas för utbetalning. Inga fakturaavgifter får debiteras. Ev. dröjsmålsränta ska debiteras i enlighet med svensk lag.

8. Äganderätt och upphovsrätt

Trossamfundet har rätt till en i tiden obegränsad, full och oinskränkt nyttjanderätt vad avser resultatet av projektet för bland annat tillgängliggörande av detta till allmänheten. Det åligger projektansvarig medelsförvaltare att genom projektet klarera rättigheter med respektive upphovsperson avseende allt material som omfattas av projektet.

9. Spridning av resultat/Publicering

Projektledaren och övriga projektmedarbetare är skyldiga att offentliggöra och ställa projektresultat och vetenskapliga rapporter till allmänt förfogande att användas fritt.

Resultat av de nationella projekten kommer att tillgängliggöras, i oförändrat skick, för övriga enheter inom Svenska kyrkan samt för allmänheten. Tillgängliggörande av resultatet kan ske genom publicering, men inte uteslutande, på Svenska kyrkans hemsida och genom utskick av nyhetsbrev.

Projektansvarig ska genomföra en kommunikationsinsats om projektets resultat som är anpassat för Svenska kyrkan. Insatsens form och lämplig tidpunkt bestäms i samråd med projektbeställaren.

Båda parter är skyldiga att vid spridning av resultatet ange att framtagandet har delfinansierats med kyrkoantikvarisk ersättning samt där det är möjligt på ett korrekt och tydligt sätt ange Svenska kyrkans logotyp tillsammans med upphovspersonernas namn.

10. Etik och Hållbarhet

Svenska kyrkan har en uppförandekod för leverantörer som anger de minimikrav Svenska kyrkan ställer gällande etik samt hållbar social, miljömässig och ekonomiska utveckling. Dessa krav gäller även för de nationella projekt som finansieras med kyrkoantikvarisk ersättning. Uppförandekoden är en del av beslutskontraktet och bifogas i sin helhet till beslutskontraktet och ska signeras samtidigt som beslutskontraktet.

11. Ansvar vid fel eller brist

Vardera parten ansvarar för de direkta skador som de orsakar den andra parten genom brott mot beslutskontraktet eller genom vårdslöshet. Utebliven vinst och andra indirekta skador, såsom exempelvis utebliven förväntad besparing eller förlorad goodwill, ersätts inte. Parts ansvar under beslutskontraktet är per år begränsat till ett maximalt skadeståndsbelopp motsvarande ett hundra (100) % av den totala KAE som betalats och beräknas betalas av Trossamfundet för projektet i enlighet med beslutskontraktet. Ansvarsbegränsningarna i denna punkt ska inte gälla för skador som orsakats uppsåtligen eller av grov vårdslöshet. Ansvarsbegränsningarna ska inte heller gälla för sådana skador

som orsakas genom brott mot sekretessåtagande (se punkt 12) eller intrång i tredje mans immateriella rättigheter.

Krav på skadestånd ska framställas skriftligen snarast efter det att skadan eller förlusten upptäckts för att kunna medföra rätt till ersättning.

12. Hantering av personuppgifter

Medelsförvaltaren kommer inte att behandla personuppgifter för Trossamfundets räkning. Om fullgörandet av beslutskontraktet förutsätter att medelsförvaltaren, efter beslutskontraktet har ingåtts, kommer att hantera personuppgifter för Trossamfundets räkning ska ett personuppgifts-biträdesavtal undertecknas och bifogas beslutskontraktet.

13. Sekretess

Part förbinder sig att inte utan den andra partens samtycke till tredje man lämna ut uppgifter om den andra partens affärs- eller driftsförhållanden som part har fått kännedom om i samband med genomförandet av projektet i enlighet med beslutskontraktet. Part ska genom tystnadspliktsförbindelse med personal eller andra lämpliga åtgärder se till att sekretess enligt ovan iakttas även av anställda och av anlitad underleverantör samt dess anställda. Skyldighet att iaktta sekretess enligt denna punkt gäller inte när part enligt lag eller kyrkoordning är skyldig att lämna ut en uppgift.

14. Förtida uppsägning

Trossamfundet har rätt att, genom skriftligt meddelande, säga upp beslutskontraktet om medelsförvaltaren är på sådant obestånd att medelsförvaltaren inte kan förväntas fullgöra sina åligganden enligt beslutskontraktet eller om medelsförvaltaren på ett väsentligt sätt brister i sina åligganden enligt beslutskontraktet i övrigt eller avseende projektet och om rättelse inte sker utan dröjsmål efter skriftlig erinran, under förutsättning att underlåtenheten är av väsentlig betydelse.

15. Varumärken

Reklam, artiklar, pressmeddelanden eller meddelanden innehållande Trossamfundet eller medelsförvaltaren i full eller förkortad form eller logotyper vilka riktar sig till tredje man ska i förväg skriftligen godkännas av motparten.

16. Tvist

Tvister avseende tillämpning eller tolkning av beslutskontraktet med tillhörande bilagor ska i första hand avgöras genom förhandlingar mellan parterna, i andra hand avgöras av svensk domstol med tillämpning av svensk rätt.

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Bilaga 1 – Förslag till fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt 2025			KAE 2024-0006
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Christina Persson, Markus Dahlberg	22 oktober 2024	Skriv dokumenttyp	1

Bilaga 1. Förslag till fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt ramår 2025

Kyrkostyrelsens arbetsutskott föreslås besluta att till nationella kunskapsutvecklingsprojekt inom kyrkligt kulturarv från 2025 års nationella ram fördela 3 152 037 kr, och från kvarstående medel från 2024 års nationella ram fördela 391 174 kr i kyrkoantikvarisk ersättning.

Förslag till fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning till nationella projekt ramår 2025

Projektnamn	För-studie	Nytt projekt	Kunskaps utv-område	Total-kostnad (tkr)	sökt KAE (tkr)	Förslag till beslut ramår 2025	Förslag till beslut ramår 2024	Ersättnings-nivå
Mögelrisk i ett förändrat klimat: kartläggning och förebyggande åtgärder		x	3	1 518 891	1 108 790	1 108 790		73%
Taktjära - pansarskikt av furutjära för trätak		x	2	3 585 910	1 434 364	1 434 364		75%
Utrymning genom inåtgående dörrar i det kyrkliga kulturarvet		x	1	348 818	188 818	188 818		54%
Kyrkstallar - en första anhalt inför gudstjänsten		x	1	560 086	420 065	420 065		75%
Medeltida måleri på arkitekturbundet trä under perioden 1100–1350. Kartläggning		x	2	651 959	391 174		391 174	60%
Samisk historia i Ovikens kyrka och Vallbo kapell-konstutförande tolkat av nutida samiska konst och musikutövare		x	1	475 908	399 762			0%
Kyrkan i medeltiden		x	4	356 300	199 528			0%
I domkyrkans skugga - Helga trefaldighetskyrkan i Uppsala	x		1	154 879	106 915			0%
Informationsspridning för kyrkliga kulturarvet		x	4	1 948 632	779 449			0%
				9 601 383	5 028 865	3 152 037	391 174	

Tabell med uppgifter om samtliga projektansökningar och förslag till beslut.

Svenska kyrkans långsiktiga strategi för nationell kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet

Kyrkostyrelsen har beslutat att under fördelningsperioden 2021–2025 för varje ramår fördela knappt 1% av den kyrkoantikvariska ersättningen till en nationell ram. Målet är att den nationella ramen och det nationella programmet för kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet ska utgöra stöd för Svenska kyrkan att uppfylla övergripande behov av generell kunskapsutveckling i arbetet med att bevara, använda och utveckla det kyrkliga kulturarvet. För att skapa utrymme för överskridande samarbeten och initiativ mellan Svenska kyrkan, akademien och verksamma inom kulturmiljövården gör Svenska kyrkan årliga utlysningar av den nationella ramen. Enligt villkor 10 i *Villkor för kyrkoantikvarisk ersättning* får ersättning beviljas till generella eller riktade nationellt angelägna kunskapsunderlag, så kallade nationella projekt. Projekten ska syfta till att ta till vara och tillgängliggöra de kulturhistoriska värdena hos de kyrkliga kulturminnena och bidra till en långsiktig strategisk och vetenskaplig grundad kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvsområdet. Projekten ska följa det nationella programmet för kunskapsutveckling.

Kunskapsuppbyggnaden som den kyrkoantikvariska ersättningen bidragit till har uppmärksammats av regeringen i skrivelser till riksdagen vid kontrollstationerna 2014, 2019 och 2024. Kontrollstationerna ger staten möjlighet att peka på utvecklingsområden och ge rekommendationer som relaterar både till redovisningarna av den kyrkoantikvariska ersättningens användning, överenskommelsen med staten, kulturmiljölagen, den statliga kulturpolitiken och relevanta framtidsfrågor. I skrivelsen 2019 utvecklades resonemanget om att använda kyrkoantikvarisk ersättning för kunskapsuppbyggnad och metodutveckling utförligt i avsnittet om kunskaps- och kompetensfrågor (*Det kyrkliga kulturarvet* skr. 2018/19:122). Regeringen konstaterar där att ersättningen i huvudsak ska gå till kulturhistoriskt motiverade kostnader direkt relaterade till vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena, enligt kulturmiljölagen, men att vissa övergripande utvecklingsinsatser också kan ses som kulturhistoriskt motiverade kostnader eftersom de är en direkt förutsättning för en rationell och effektiv förvaltning av de kyrkliga kulturminnena. Regeringen uttrycker att det för förvaltningen är centralt att det finns bredare historisk kunskap om det kyrkliga kulturarvets omfång, uppkomst, bruk och sammanhang samt att det är angeläget att både metodutvecklingsprojekt och bredare historisk kunskapsuppbyggnad utvecklas i samverkan mellan Svenska kyrkan, myndigheterna på kulturmiljöområdet, forskningsfinansierare, universitet och högskolor. Dessa tankegångar har varit ett stöd och en vägledning för Svenska kyrkan i det strategiska arbetet med att öka kunskapen och kompetensen om det kyrkliga kulturarvet och nå målen att bevara, använda och utveckla kulturarvet.

Utllysning och beredning

Under perioden november-februari har kyrkliga enheter och organisationer utanför Svenska kyrkan möjlighet att ansöka om kyrkoantikvarisk ersättning för projekt som leder till nationell kunskapsutveckling. För att uppnå en hög nytta och kvalitet för både Svenska kyrkan och det omgivande samhället är ett viktigt mål att de nationella kunskapsutvecklingsprojekten utförs tillsammans av flera parter som företräder olika organisationer och verksamheter. Vidare ska projektens resultat tillgängliggöras brett och utan vinstintresse. I enlighet med detta har nedanstående bedömningskriterier tagits fram. Projekten ska

- bidra till en nationellt relevant kunskapsuppbyggnad om de kyrkliga kulturminnena som motsvarar villkoren för kyrkoantikvarisk ersättning,
- ha en hög tillämpbarhet för de förvaltande enheterna och
- svara mot statens målsättning att Svenska kyrkan i samverkan med andra bedriver kunskapsuppbyggnad och metodutveckling på vetenskaplig grund inom kulturarvsområdet.

Enheten för kulturarvssöd vid avdelningen för fastigheter, kulturarv och service samordnar arbetet med nationella kunskapsutvecklingsprojekt, tillsammans med en beredningsgrupp utsedd av generalsekreteraren. Beredningsgruppen är sammansatt av experter med olika kompetens inom det nationella programmens kunskapsområden från nationell nivå och ett stift. Ledamöterna granskar varje projektansökan och diskuterar projektens relevans och prioritet med utgångspunkt i målen för den nationella kunskapsutvecklingen och bedömningskriterierna enligt ovan. Ett förslag till fördelning med motiveringar sammanställs av beredningsgruppen.

I handboken för kyrkoantikvarisk ersättning rekommenderas att tilldelad ersättning ska stå i proportion till projektets nytta för de delar av det kyrkliga kulturarvet som ersättningen omfattar. För att hjälpa till att bedöma vad som är en rimlig ersättningsnivå för ett nationellt kunskapsutvecklingsprojekt har Svenska kyrkan tagit fram vägledande principer och rekommenderade riktvärden i *Riktlinjer och principer för bedömning av ansökningar om kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt*.

Vid utlysningen inför ramår 2025 inkom nio ansökningar: en förstudie och åtta nya kunskapsutvecklingsprojekt. Totalt omfattar ansökningarna 9 500 tkr i kyrkoantikvarisk ersättning, vilket överskrider den nationella ramen för 2025 som omfattar 4 574 tkr.

Inkomna yttranden och beredningsgruppens sammanvägda bedömning

Riksantikvarieämbetet ska enligt 4 kap. 16§ kulturmiljölagen ges tillfälle att yttra sig över fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning i landet. Myndighetens yttrande över beredningsgruppens förslag till fördelning inkom till kyrkokansliet 27 juni 2024. Av de fem ansökningar beredningsgruppen har föreslagit ska beviljas tillstyrker Riksantikvarieämbetet att ersättning ges till två projekt. Riksantikvarieämbetet är själv involverad som finansiär i två andra projekt och avstår att yttra sig om dessa. Övriga fem projektansökningar avstyrks. För ett projekt skiljer sig således beredningsgruppens och Riksantikvarieämbetets bedömning.

I yttrandet kommenterar Riksantikvarieämbetet skrivningarna om kunskaps- och kompetensfrågor i regeringsskrivelsen *Det kyrkliga kulturarvet* (rskr 2018/19:122) som tidigare refererats till här. Att ”kyrkoantikvarisk ersättning bör kunna användas för projekt för kunskapsuppbyggnad och metodutveckling i den mån de bidrar till det övergripande målet att vårda de kyrkliga kulturminnena” stärker enligt Riksantikvarieämbetet synen att alla nationella projekten oavsett inriktning ska ha ett tydligt samband med vård och underhåll som är kulturhistoriskt motiverat. De påpekar att en tydlig koppling till åligganden som följer av 4 kap. KML är angelägen i ansökningar inom samtliga kunskapsutvecklingsområden för att kunna beviljas kyrkoantikvarisk ersättning.

Riksantikvarieämbetet påpekar vidare att de i rapporten *Kyrkoantikvarisk ersättning inför kontrollstationen 2024* bedömer att kunskapsutvecklingsområde 4 i det nationella programmet

”Användning och tillgängliggörande av det kyrkliga kulturarvet” går utanför den kyrkoantikvariska ersättningens användningsområde. Man delar således inte Svenska kyrkans syn att kunskapsbyggande och metodutvecklande projekt som är inriktade mot användning och tillgängliggörande av det kyrkliga kulturarvet kan bidra till det övergripande målet att vårda de kyrkliga kulturminnena. Enligt Svenska kyrkan är en öppen och levande kyrka en förutsättning för dess tillgänglighet, och projekt eller delar av projekt som främjar en syn på kulturarvet som resurs för kyrka och samhälle kan skapa incitament för ett långsiktigt bevarande.

Beredningsgruppen redovisar nedan de argument som Riksantikvarieämbetet framför för varje projekt och gör en sammanvägd bedömning som grund för förslaget till fördelningsbeslut.

Projekt som föreslås beviljas ersättning på ramår 2025

Mögelrisk i ett förändrat klimat: kartläggning och förebyggande åtgärder

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 3 *Klimat och miljö för långsiktigt bevarande av det kyrkliga kulturarvet*. Huvudsökande: Visby stift. Medsökande: Konstvetenskapliga institutionen Uppsala universitet, Mycoteam AS, Växjö stift, Samfälligheten Gotlands kyrkor, Norra Gotlands pastorat, Sudrets pastorat. Total kostnad: 1 581 891 kr. Ansökt KAE: 1 108 790 kr. Ersättningsnivå 73%.

Projektet avser öka kunskapen om var det finns mögelrisker i de mikroklimat som är representativa för kyrkobyggnader, med målet att förbättra möjligheterna att undvika mögelskador. Trots omfattande studier av klimat i kyrkor och en ökning av förebyggande åtgärder för att undvika mögel konstaterar sökanden att det fortfarande är svårt att identifiera rätt åtgärder och att genomföra åtgärder vid rätt tidpunkt. Pågående klimatförändringar ökar denna svårighet. Ytterligare en riskfaktor är lägre användning och sänkta temperaturer i kyrkobyggnader. Genom icke destruktiva ytprov ska både påväxt och frånvaro av mögelsvamp noggrant kartläggas inomhus i sex kyrkor under ett år och mögelsvamparnas art, mängd och ålder bedömas. Luftprov ute och inne ska ge en kompletterande bild över exponeringen av mögelsporer i miljön. Undersökningarna avser öka nödvändiga detaljkunskaper om var, varför och när skador uppstår. Resultaten från det första året ska ligga till grund för undersökningar och mögelprovtagning i ytterligare 20–40 kyrkor under projektets andra år. Projektet ska utöver tekniska rapporter resultera i praktiskt tillämpbara metoder och riktlinjer för övervakning, bedömning och förebyggande åtgärder avseende mögelsvamp i kyrkor.

Motivering

Ansökan behandlar ett aktuellt och angeläget ämne. Behovet av att genomföra projektet bedöms av beredningsgruppen som vederhäftigt beskriven. Sökande har både forskningserfarenhet inom området och kunskap om förutsättningarna för församlingarnas förvaltning samt om stiftens möjligheter till stödjande arbete, vilket ger goda förutsättningar för att genomförande och resultat blir som planerat. Det framstår enligt beredningsgruppen viktigt att den klimatstyrning som är installerad, eller planeras, i kyrkor bygger på ändamålsenliga, tillförlitliga fakta och att det är värdefullt om dessa kan förbättras i

enlighet med de undersökningar som kommer att göras. Det är samtidigt viktigt att inte sätta för stor tilltro till att tekniska installationer och system kan hantera alla aspekter och lösa problem som uppstår. Det krävs att personer med djupare kunskaper löpande följer och analyserar den data som uppstår och håller uppsikt i de styrda miljöerna.

Undersökningsperioden på knappt två år är för projektets ändamål kort. Som nämns i ansökan är det värdefullt med en kontinuerlig systematisk uppföljning över lång tid för att kunna ställa rätt diagnoser. Projektansökan förhåller sig till regelverket för den kyrkoantikvariska ersättningen, som ger en nyttjandetid på två år, men beredningsgruppen vill ändå understryka vikten av att mätningarna kan fortsätta efter projektets slut och ser positivt på att dessa förutsättningar kan finnas genom stiftens och församlingarnas engagemang och arbete i projektet. Ytterligare en aspekt som bör beaktas är att konservatorskompetens kan tillföra ytterligare kunskap i projektet och att man bör överväga att få med även denna dimension i arbetet. Riksantikvarieämbetet tillstyrker ansökan och anser att det skapar förutsättningar för den löpande förvaltningen att kravet på vård och underhåll ska kunna tillgodoses.

Förslag till beslut

Bifall 1 108 790 kr. Föreslagen ersättningsnivå uppgår till 73%.

Taktjära – pansarskikt av furutjära för trätak

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 2. *Utveckling av konservering, hantverk och material inom kyrkliga kulturarv*. Huvudsökande: Hantverkslaboratoriet. Medsökande: Västerås stift. Total kostnad 3 585 910 kr. Ansökt KAE 1 434 364 kr. Ersättningsnivå 40%.

Projektets mål är att ta fram ett antal koncept för att tillreda och blanda taktjära. Modern forskning om tjära visar att den furutjära som ska användas på trätak behöver förtjockas för att kunna fungera som ett erforderligt skydd av träet. På senare år har tjärningar som ska resultera i ett tjockare tjärskikt börjat göras, men få metoder är i dagsläget etablerade och den vedertagna tjärningspraktiken där tunt flytande tjära används dominerar ännu. Framtagningen av koncepten ska grundas i olika analyser av äldre tjärskikt. I en förstudie finansierad av FoU från Riksantikvarieämbetet har metoder utvecklats för att analysera och karakterisera tjärskiktens innehåll och lageruppbyggnad. Kompletterande arkiv- och litteraturstudier kommer göras liksom laborationer för att efterlikna de analyserade äldre tjärskikten. I genomförandet involveras tjärstrykare och tjärtillverkare samt församlingar och stift som förvaltar objekt som i modern tid tjärats med förtjockad tjära eller som har möjlighet att ställa lämpliga provtyper till förfogande. Resultaten sammanställs i en slutrapport och ska även förmedlas fortlöpande vid seminarier och workshops.

Motivering

Beredningsgruppen bedömer att projektet har en hög relevans och är angeläget för Svenska kyrkans församlingars förmåga och möjligheter att långsiktigt förvalta trätak. Den kunskapsuppbyggnad om tjära som pågått i över tio år har börjat leda till resultat och förändrade arbetssätt, men sökanden påvisar att det fortfarande behövs forskningsinsatser, fortsatt kommunikation och implementering av ny kunskap innan existerande praktiker kan förändras. Genom att involvera såväl entreprenörerna som

arbetar med tjära som personal inom Svenska kyrkan i kunskapsuppbyggnaden kan värdefulla effekter i form av kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte mellan yrkesgrupper uppstå. Det framstår bland annat viktigt att de omläggningar av spåntak som görs med idag alltmer sällsynt tätvuxen kärnfura behandlas med mer beständiga tjärningar så att dessa investeringar inte förstörs i förtid. För att nå ut med resultaten så brett som möjligt vill beredningsgruppen poängtera att det bör arrangeras webinarier, vid sidan av seminarier och workshops, för att sprida resultaten brett i hela landet.

Det är positivt att sökanden bidrar med en egeninsats och söker ytterligare forskningsmedel från Riksantikvarieämbetet för att finansiera projektet. Svenska kyrkans riktvärde för liknande projekt är 75 %, att jämföra med den ansökta ersättningsnivån om 40 %. Eftersom projektet är mycket angeläget för Svenska kyrkan föreslås en tilldelning om 75 %, dock med ett maxbelopp som begränsar den initiala tilldelningen till de ansökta 1 434 364 kr. Beslutsförslaget innebär en möjlighet att vid senare tillfälle kunna besluta om tilläggsanslag till projektet om så skulle behövas. Riksantikvarieämbetet har avstått att yttra sig över projektet eftersom de i ett tidigare steg har varit delaktig som finansiär.

Förslag till beslut

Bifall 1 434 364 kr i maxbelopp. Beviljad ersättningsnivå uppgår dock till 75 %, vilket möjliggör beviljande av tilläggsanslag vid senare tillfälle om så skulle bedömas motiverat.

Utrymning genom inåtgående dörrar i det kyrkliga kulturarvet

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 1. *Kyrklig kulturarvsförvaltning*. Huvudsökande: Brandskyddslaget AB. Medsökande: Deltagare i referensgrupp med representanter från Uppsala stift, Västerås stift, Bältingebygdens församling, Kyrkokansliet, Kyrkans försäkring, Statens fastighetsverk, MSB, RAA, Kungliga kulturhögskolan, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, Uppsala Brandförsvär, Riksdagsförvaltningen. Total kostnad 348 818 kr. Ansökt KAE 188 818 kr. Ersättningsnivå 54%.

I en nyligen genomförd forskningsstudie om utrymning genom inåtgående dörrar, som huvudsökanden tillsammans med Lunds Tekniska högskola genomfört, framgår att det inte är personantalet som innebär en ökad risk vid utrymning utan snarare persontätheten i direkt anslutning till dörren vid öppnandet. Dessa forskningsresultat är användbara för förvaltare av äldre bebyggelse där inåtgående dörrar är vanliga, liksom för räddningstjänsten som ansvarar för tillsyn enligt Lagen om skydd mot olyckor. Projektets syfte är att tillämpa forskningsresultaten i kulturhistoriskt värdefulla byggnader och identifiera de parametrar som är vanliga i kyrklig bebyggelse så att kulturhistoriska värden inte riskerar förstöras i onödan. Det begränsade forskningsläget har lett till att räddningstjänstens bedömningar vad som är ett skäligt brandskydd i kulturhistoriskt värdefulla byggnader varierat, vilket projektet genom att ta fram en vägledning avser motverka.

Motivering

Det är enligt beredningsgruppen värdefullt att de nya forskningsresultaten tillämpas på kulturhistoriskt värdefulla byggnader och resulterar i en vägledning som är användbar för både kyrkans förvaltare och räddningstjänsten. Beredningsgruppen bedömer att den kunskap som projektet genererar kan förbättra

möjligheterna för räddningstjänsten att bedöma vad som är ett skäligt brandskydd i kyrkor som skyddas av kulturmiljölagen. Vägledningen kan bli ett användbart stöd i församlingarnas systematiska brandskyddsarbete och även användas av räddningstjänsten i deras tillsyn och bedömning av utrymningssäkerheten. Riksantikvarieämbetet är involverad som medfinansierare i ansökan och har avstått från att yttra sig.

Förslag till beslut

Bifall 188 818 kr. Föreslagen ersättningsnivå uppgår till 54%.

Kyrkstallar. En första anhalt inför gudstjänsten

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 1 *Kyrklig kulturarvsförvaltning*. Huvudsökande: Jönköpings läns museum. Medsökande: Jamtli museum. Total kostnad: 560 086 kr Ansökt KAE: 420 065 kr. Ersättningsnivå 75%.

Projektet uppmärksammar en del av det kyrkliga kulturarvet och kyrkomiljöerna där ägandet inte alltid är känt eller utrett och där ansvaret för förvaltningen ibland är oklar. Kyrkstallar har under 1900-talet i princip slutat användas för sin ursprungliga funktion vilket medfört att de i många kyrkomiljöer omvandlats för andra funktioner eller har tagits bort. De sökande läns museerna avser göra fallstudier i ett antal kyrkomiljöer där kyrkstallar är bevarade och därigenom beskriva hur deras historia, förekomst, utformning, byggnadsteknik, ägandeförhållanden, förnyade funktioner och skyddsstatus kan variera. Målet är att genom de beskrivna exemplen ta fram en vägledning som både Svenska kyrkan, enskilda ägare av kyrkstallar och andra kulturmiljövårdsaktörer har nytta av och som övergripande beskriver kulturhistoriska värden, ansvarsförhållanden, samt hur skydds- och bidragsmöjligheter kan se ut.

Motivering

Beredningsgruppen bedömer att projektet har potential att öka intresse, förmåga och kunskap hos såväl kyrkliga enheter som andra intressenter att bevara, vårda och underhålla en alltmer ovanlig byggnadstyp i de kyrkliga miljöerna. Vägledningen kan skapa incitament till att både klargöra ägarförhållanden och utreda kulturhistoriska värden. För församlingarna kan vägledningen också vara ett stöd i lokalförsörjningsplaneringen.

Riksantikvarieämbetet anser att ansökan bör avslås eftersom kyrkstallar inte utan vidare kan anses vara kyrkliga kulturminnen enligt Kulturmiljölagens definition. Det krävs en bedömning i varje enskilt fall om kyrkstallarna som är tänkta att ingå i studien omfattas av bestämmelserna om kyrkotomt alternativt begravningsplats och projektet därmed kan anses uppfylla villkoren för användandet av kyrkoantikvarisk ersättning.

Beredningsgruppen är medveten om att kyrkstallarna kan befinna sig i en gråzon vad gäller skyddsstatus men anser att de positiva effekter ett genomförande medför för både länsstyrelser, antikvariska konsulter och Svenska kyrkan motiverar att projektet beviljas. Aktuella domar i förvaltningsrätt visar att kyrkliga funktionsbyggnader kring begravningsplatser kan omfattas av kulturmiljölagens bestämmelser om byggnad på kyrkotomt, vilket förstärker behovet av kunskapsunderlag om beståndet. En bred, övergripande historisk kunskap om denna åsidosatta del av

det kyrkliga kulturarvet är värdefullt vid både kulturhistoriska värderingar i kyrkomiljöer och vid fastställande av gränser för kyrkotomt. Positivt är också museernas goda möjligheter att bidra till tillgängliggörande och till folkbildning samt att projektet leds av en forskare. Men beredningsgruppen anser det viktigt att de exempel som projektet tar upp ger en så fullständig bild som möjligt av olika alternativ, förhållanden och scenarier så att vägledningen får nationell relevans. Sökanden uppmärksammas också på att resultaten från stiftsprojektet Sockencentrum i Västmanland, genomfört av Västerås stift 2021, kan vara värdefulla för projektet.

Förslag till beslut

Bifall 420 065 kr. Föreslagen ersättningsnivå uppgår till 75%

Projekt som föreslås beviljas ersättning från kvarstående medel på ramår 2024

Medeltida måleri på arkitekturbundet trä under perioden 1100-1350. Kartläggning

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 2 *Utveckling av konservering, hantverk och material inom kyrkliga kulturarv*. Huvudsökande: Hantverkslaboratoriet Göteborgs universitet. Medsökande: Vattholma pastorat, Växjö pastorat, Statens Historiska museer. Total kostnad: 651 959 kr. Ansökt KAE: 391 174 kr. Ersättningsnivå 60%.

Projektet syftar till att kartlägga medeltida arkitekturbundet måleri på trä i kyrkor och sammanställa uppgifter om de målade träytorna i en sökbar tabell. Projektet kommer bland annat omfatta det måleri som upptäckts på kyrkornas vindar i samband med stiftens inventeringar av takkonstruktioner, men också tidigare känt måleri. Måleriet på vindarna har ur forskningssynpunkt fördelen att det ofta inte konserverats och därför kan ge unika kunskaper om bindemedel och måleritekniker, vilket är till nytta för konserveringsvetenskapen och för att utveckla kunskaperna om äldre hantverksmetoder. Samtidigt är måleriet ofta fragmentariskt och svårt att upptäcka vilket gör det känsligt och riskfyllt. I kartläggningen ingår också måleri på objekt från kyrkor som finns i museisamlingar. Utöver förteckningen över de kyrkor med medeltida måleri som katalogiseras i projektet levereras en slutrapport med råd om hur förvaltare kan gå tillväga för att skydda måleri vid byggnadsarbeten och installationer.

Motivering

Projektet uppmärksammar och systematiserar ett tidigare till stor del okänt och sparsamt bevarat kulturarv som påträffats vid inventeringar och dokumentationer av taklag och vindar. Beredningsgruppen bedömer att det är viktigt att sammanställa denna kunskap för församlingar som förvaltar kyrkor där tidigmedeltida måleri på trä är bevarat eftersom de kulturhistoriska värdena generellt är höga. Det kan bidra till en kunskaphöjning i den kyrkliga förvaltningen, inom kulturmiljövården och hos hantverkare, vilket skapar bättre bevarandeförutsättningar när åtgärder

planeras. Projektet kan också ge ny kunskap om medeltida måleri, hantverkstekniker och pigmentanvändning, vilket både kan väcka allmänhetens intresse och ha praktisk betydelse för utvecklingen av konserveringsområdet. Riksantikvarieämbetet tillstyrker ansökan som de anser skapar förutsättningar för vård och underhåll genom att identifiera väsentliga kulturhistoriska värden som det kan krävas specialistkunskap för att identifiera.

Förslag till beslut

Bifall 391 174 kr. Föreslagen ersättningsnivå uppgår till 60%.

Projekt som föreslås ges avslag

Samisk historia i Ovikens kyrka och Vallbo kapell – konstutförande av nutida samiska konst- och musikutövare

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 1 *Kyrklig kulturarvsförvaltning*. Huvudsökande: Sydöstra Jämtlands pastorat. Medsökande: Tåssåsens sameby, Arådalens kapellstiftelse. Total kostnad: 475 908 kr. Ansökt KAE: 399 762 kr. Ersättningsnivå 84%.

Sökanden återkommer med projektansökan om att skapa konstinstallationer i Arådalens kapell utförda av samiska konst- och musikutövare. Installationerna ska ta utgångspunkt i samisk historia och berättelser från området, de samiska årstiderna och de kyrkliga högtiderna. Målet är att levandegöra samiskt, kyrkligt kulturarv genom att nyttja moderna uttrycksformer som synliggör och bereder plats för den åsidosatta samiska historien och kulturen i kapellet. Ansökan omfattar skapandet av två konstinstallationer och är en del av en större satsning som avser skapa en installation för alla de åtta samiska årstiderna. Konstinstallationerna kommer vara mobila och kunna hyras ut för att sprida kunskap och uppmuntra till dialog hur man kan arbeta inkluderande med olika kulturer i en församling där många kulturer finns representerade. Projektet förväntas leda till ökad kunskap om den samiska kulturen kopplat till kyrkan och det kyrkliga kulturarvet som är intressant både på lokal, regional och nationell nivå samt visa på samverkan och samförstånd i en bygd.

Motivering

Trots vissa förändringar i ansökan är det man söker medel för, det vill säga skapandet av konstinstallationer och musik, alltså inte förenligt med villkoren för den kyrkoantikvariska ersättningen. Projektets ambitioner att levandegöra den samiska kulturen och kulturarvet genom nya samiska kulturuttryck som bygger på traditioner och historia är goda och utan tvekan viktiga och angelägna för församlingen liksom för stiftet och hela Svenska kyrkan. Sökanden måste dock hitta annan finansiering för de nyskapande delarna av projektet. De delar av projektet som omfattar framtagande av kunskapsunderlag knutet till kyrkomiljön är möjliga att bevilja ersättning för, som framgår av villkor 10 om nationella projekt, men denna del är inte preciserad i ansökan på ett sådant sätt att beviljande är möjligt.

Riksantikvarieämbetet avstyrker ansökan med hänvisning till att det saknar koppling till vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena och därför inte kan ges kyrkoantikvarisk ersättning enligt 4 kap. 16§ KML.

Förslag till beslut

Avslag.

Kyrkan i medeltiden

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 4 *Användning och tillgängliggörande av det kyrkliga kulturarvet*. Huvudsökande: Medeltidsmuseet. Medsökande: Täby kyrka, Brännkyrka kyrka, Bromma kyrka, Botkyrka kyrka, Storkyrkan samt skolor i kyrkornas närhet. Total kostnad: 356 300 kr. Ansökt KAE: 199 528 kr. Ersättningsnivå 56%.

Projektet syftar till att lära skolelever om medeltiden och den medeltida miljön nära deras skola genom ett samarbete mellan Medeltidsmuseet, lärare vid skolorna och personal i fem medeltida kyrkor inom Stockholmsområdet. Samarbetet ska resultera i att man tillsammans bygger en utställning i kyrkorummet som visas under några månader. Förväntade effekter av projektet är bland annat att eleverna får ökad kunskap om kyrkans roll och hur den användes under medeltiden, sin närmiljö och det medeltida landskapet, samt en personlig relation till både museer och till kyrkor och kyrkorum.

Motivering

Ansökan har en intressant grundtanke och visar på möjligheter till samarbete mellan museum, skola, lärare, elever och församlingar som äger och förvaltar medeltida kyrkor. Att använda skolans närmiljö med sina spår och lämningar från äldre tider för att undervisa och lära om medeltidens och kyrkans historia bedöms ha potential att väcka både medvetenhet och intresse som kan gynna samtliga medverkande. Emellertid gör brister i ansökan att beredningsgruppen bedömer att projektet inte kan beviljas. Beskrivningarna av den pedagogik och de metoder som avses användas är knapphändiga och det rådande kunskapsläget och forskningen som finns inom detta fält är inte beskrivet. Ansökan är fåordig i beskrivningarna av genomförande, ekonomi och sin relevans för Svenska kyrkan samt av hur projektets resultat blir användbara för fler kyrkliga kulturmiljöer än de som ingår i projektet. Det krävs av ett nationellt kunskapsutvecklingsprojekt att resultaten blir till nytta för fler än den lokala eller regionala miljön, vilket behöver beaktas om sökanden väljer att återkomma med en ny ansökan framöver.

Riksantikvarieämbetet avstyrker ansökan med hänvisning till att det saknar koppling till vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena och därför inte kan ges kyrkoantikvarisk ersättning enligt 4 kap. 16§ KML.

Förslag till beslut

Avslag.

I domkyrkans skugga – Helga Trefaldighetskyrkan i Uppsala

Sammanfattning

Förstudie inom kunskapsutvecklingsområde 1. *Kyrklig kulturarvsförvaltning*. Huvudsökande: Stiftelsen Upplandsmuseet. Medsökande: Helga Trefaldighets församling. Total kostnad: 154 879 kr. Ansökt KAE: 106 915 kr. Ersättningsnivå 69%.

Förstudien syftar till att ta fram ett utökat underlag inför en mer omfattande undersökning av Helga Trefaldighetskyrkan. Underlaget kommer framförallt bestå av en inventering, beskrivning och datering av kyrkans taklag, samt en bearbetning av redan genomförd 3D-skanning av kyrkan. Sammantaget ska underlaget kunna användas för en ny kyrkobeskrivning, kommunikations- och pedagogiska insatser, samt till en mer omfattande publikation om kyrkan. Projektet sammanställs i en rapport som publiceras digitalt på Upplandsmuseet.

Motivering

Beredningsgruppen bedömer att projektet inte uppfyller villkoren för nationella projekt i enlighet med §10 i *Villkor för kyrkoantikvarisk ersättning*. Svenska kyrkans syfte med dessa generella och nationellt angelägna kunskapsunderlag eller kunskapsutvecklingsprojekt är att de ska bidra till en övergripande, allmänt tillämplig kunskapsuppbyggnad om de kyrkliga kulturminnena. Sökanden anger som ett motiv till ansökan att Helga Trefaldighetskyrkan med sin kyrkomiljö är av nationellt intresse, men detta skäl kvalificerar inte förstudien att bli ett nationellt kunskapsutvecklingsprojekt eftersom syfte, mål och resultat främst är till gagn och av värde för förståelsen av den specifika kulturmiljön och kyrkan.

Riksantikvarieämbetet avstyrker ansökan med hänvisning till att det inte utgör ett övergripande utvecklingsprojekt om vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen och därför inte kan ges kyrkoantikvarisk ersättning enligt 4 kap. 16§ KML:

Förslag till beslut

Avslag.

Informationsspridning för det kyrkliga kulturarvet

Sammanfattning

Nytt projekt inom kunskapsutvecklingsområde 4. *Användning och tillgängliggörande av det kyrkliga kulturarvet*. Huvudsökande: Hantverkslaboratoriet Göteborgs universitet. Medsökande: Uppsala stift. Total kostnad: 1 948 632 kr. Ansökt KAE: 779 449 kr. Ersättningsnivå 40%.

Projektet syftar till att tillgängliggöra och sprida information om forskningsresultat och kunskapsuppbyggnad rörande vård och underhåll med traditionella material och metoder och andra åtgärder som är anpassade för de kyrkliga kulturminnena. Målgrupper är kyrkans personal inom församlingar, pastorat, stift och nationell nivå men också yrkesgrupper utanför kyrkans organisation som arbetar med det kyrkliga kulturarvet. Genom fysiska träffar som arrangeras över hela landet och digitala seminarier ska kunskaperna spridas brett och göra det möjligt för många att delta.

Finansieringen av projektet är tänkt att utöver den kyrkoantikvariska ersättningen på 40 % bekostas genom deltagaravgifter och genom att stiftet är med och arrangerar de fysiska träffarna.

Motivering

Enligt överenskommelsen med staten får Svenska kyrkan viss ersättning för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den kyrkoantikvariska ersättningen ska däremot inte användas till kostnader för allmän kompetensutveckling vilket är ett skäl till att beredningsgruppen bedömer att ansökan bör avslås. Projektet avser inte heller utveckla ny kunskap i enlighet med kunskapsutvecklingsprogrammet, utan sprida redan framtagna kunskaper så att den blir omsatt till praktik. Villkor 11 i *Villkor för kyrkoantikvarisk ersättning* behandlar informationsinsatser, men detta är avsett att omfatta information till allmänheten snarare än att riktas till Svenska kyrkans personal. Riksantikvarieämbetet avstyrker ansökan med hänvisning till att det syftar till allmänna kompetenshöjande insatser och därför inte uppfyller villkoren för användning av kyrkoantikvarisk ersättning enligt 4 kap. 16§ KML.

Beredningsgruppen anser att ansökan sätter ett intressant fokus på hur man kan välja strategier för att tillgängliggöra, sprida och implementera ny kunskap och forskning. Denna måste dock förverkligas på andra sätt än inom ramen för ett nationellt kunskapsutvecklingsprojekt.

Förslag till beslut

Avslag.